

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΡΕΛΙΑ

Ο Βενιζέλος, ο Σαμαράς και η «απαγορευμένη» λέξη

Την επομένη της αλλαγής ηγεσίας στο υπουργείο Οικονομικών γράφαμε σ' αυτή τη στήλη ότι δεν πρέπει να υπάρχουν ψευδαισθήσεις πως θα επέλθει και μεγάλη αλλαγή στην εφαρμοζόμενη πολιτική, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα. Το ερώτημα δεν είναι μόνο αν ο Βενιζέλος θα επιτύχει εκεί που απέτυχε ο Παπακωνσταντίνου. Είναι, φυσικά, κι αυτό. Όμως, μεσοπρόθεσμα ή και κάπως μακροπρόθεσμα, το ερώτημα που πρέπει να μας ενδιαφέρει είναι τι θα γίνει με το χρέος της χώρας, από την αντιμετώπιση του οποίου εξαρτώνται η επιβίωσή της και ο τρόπος που θα ζήσουν οι νεότερες γενιές.

Έχει κατά νου ο Βενιζέλος –και μπορεί να το περάσει στον Παπανδρέου και στην κυβέρνηση συνολικά– κάτι δραστικό που πρέπει να γίνει με το χρέος; Η αναδιάρθρωση (ή όπως αλλιώς το λένε), πρέπει να γίνει σχεδιασμένα και όχι άναρχα και κυρίως όσο η χώρα έχει δυνατότητες διαπραγματεύσεως και ενδιαφέρονται γι' αυτό –λόγω συμφερόντων– και οι δανειστές της.

Καμία λύση δεν είναι ανώδυνη. Στην υπόθεση του ελληνικού χρέους συγκρούονται τεράστιες δυνάμεις σε παγκόσμιο επίπεδο: κράτη, τράπεζες, κερδοσκόποι, ασφαλιστικά ταμεία. Και, όπως είναι ευνόητο, υπάρχουν διαφορετικά συμφέροντα. Γι' αυτό ένα είδος αναδιάρθρωσης μπορεί να συμφέρει τους μεν και να ζημιώνει τους δε. Το ζήτημα είναι η χώρα να επιλέξει τη λύση που μπορεί μεν να έχει κάποιες άμεσες αρνητικές επιπτώσεις, αλλά θα ανοίξει καλύτερες προοπτικές για το μέλλον της, αν την απαλλάξει από κομμάτι του βάρους, το οποίο αυτή τη στιγμή –κατά γενική εκτίμηση– δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί στο σύνολό του.

Αυτή ακριβώς η συζήτηση διεξάγεται αυτή τη στιγμή που έπεσε στο τραπέζι η περίφημη «επιλεκτική χρεοκοπία». Ως συνήθως, η συζήτηση διεξάγεται με κορόνες και κινδυνολογικούς όρους, ενώ οι υπεύθυνες πολιτικές δυνάμεις πρέπει να προτάσσουν την ουσία και τη λύση που εξυπηρετεί τη χώρα και τους πολίτες της, ιδίως το μέλλον της.

Φυσικά, τα πάντα είναι θέμα αξιοπιστίας. Όταν μέγιστος πρότινος η κυβέρνηση απέκλειε κατηγορηματικά κάθε συζήτηση για αναδιάρθρωση του χρέους, προετοιμάζοντας την κοινή γνώμη ότι αυτό σημαίνει περίπου καταστροφή (είναι σχετικά πρόσφατες οι διαβεβαιώσεις Παπανδρέου και Παπακωνσταντίνου ότι θα πληρώσει ολόκληρο το χρέος της, ενώ οι πάντες γνωρίζουν ότι αυτό είναι αδύνατον), θα δυσκολευθεί πολύ σήμερα να πείσει ότι ένα είδος αναδιάρθρωσης είναι αναπόφευκτο και μπορεί να αποδειχθεί και σωτήριο.

Πνιγμένη στα καθημερινά και δεχόμενη από παντού επιθέσεις, η κυβέρνηση προσπαθούσε να τα κουτσοβολεύει. Βλέποντας και κάνοντας. Ετσι, δεν συγκρότησε κάποιο επιτελείο που να εργάζεται με στόχο την εκ-

πόνηση εναλλακτικών λύσεων για το υπ' αφορισμόν ένα πρόβλημα επιβίωσης της χώρας. Ακόμη κι όταν ο πρώην πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης, που δεν μπορεί να κατηγορηθεί για «εξτρεμιστικές» απόψεις, πρότεινε (17 Απριλίου 2011) να προχωρήσει όσο γίνεται γρηγορότερα μια καλά προετοιμασμένη αναδιάρθρωση, σε συνεννόηση με τα ευρωπαϊκά όργανα, το ΔΝΤ και τους λοιπούς δανειστές, τα κυβερνητικά στελέχη αντέδρασαν είτε με απόλυτη άρνηση είτε με πρωτοφανή αμηχανία. Ακόμη κι αν η σκοπιμότητα επέβαλε τις επιφυλάξεις, η κυβέρνηση θα μπορούσε να έχει αδράξει την ευκαιρία να μελετήσει το θέμα σε όλες τις πτυχές του. Και εν τω μεταξύ, να έχει αρχίσει να προετοιμάζει την κοινή γνώμη.

Ετσι, σήμερα θα ήταν έτοιμη να εκτιμήσει το ισοζύγιο ωφελειών-ζημιών από τις διάφορες προτάσεις (γαλλική, γερμανική) και να είναι σε θέση να εξηγήσει πειστικότερα στον κόσμο γιατί η «επιλεκτική χρεοκοπία» δεν είναι χρεοκοπία, όπως την αντιλαμβάνεται ο κόσμος και, αντίθετα, μπορεί να αποβεί ευ-

Η «κατάρρευση»

Υποτίθεται ότι το διπολικό σύστημα εξουσίας, όπως το γνωρίζουμε από το 1974, πνέει τα λοίσθια υπό το βάρος των ανομιμάτων του. Ετσι φαίνεται. Το δείχνουν και οι δημοσκοπήσεις. Τα ποσοστά των δύο μεγαλύτερων κομμάτων εμφανίζονται σε ιστορικά χαμηλά. Τα μικρότερα κομματα «τσιμπάνε», αλλά δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα έχουν αποφασιστικό ρόλο όταν θα 'ρθει η ώρα. Η πάσης φύσεως «αδιευκρίνιστη ψήφος» εμφανίζεται σε ύψος-ρεκόρ, αλλά δεν θα επηρεάσει τις εξελίξεις αν πάρει τη μορφή της αποχής («όχι σε όλους»). Συμπέρασμα: Η σημερινή εικόνα μπορεί να αποδειχθεί παραπλανητική. Και τα σημερινά εύκολα συμπεράσματα περί «κατάρρευσης» του δικομματικού συστήματος εξουσίας μπορεί αύριο να μην ισχύουν.

εργετική, αν οι όροι που θα τη συνοδεύουν καθιστούν το ελληνικό χρέος βιώσιμο.

Γι' αυτό και είναι λάθος, που εδράζεται σε μικροκομματικά κίνητρα, η απόλυτη άρνηση του Σαμαρά. Δεν μπορεί να μη γνωρίζει ότι το ελληνικό χρέος δεν είναι βιώσιμο. Το γνωρίζει. Αρα, αρνούμενος οποιαδήποτε συζήτηση για αναδιάρθρωση (ένα είδος χρεοκοπίας είναι κι αυτή, σημασία έχουν οι όροι), εξυπηρετεί το συμφέρον της χώρας; Εκτός αν είναι βέβαιος ότι θα την κάνει η σημερινή κυβέρνηση κι αυτός θα δρέψει τους καρπούς της. Αλλά, αν δεν την κάνει και σκάσει στα δικά του χέρια με χειρότερους όρους;

Οι απαντήσεις μπορεί να μην αργήσουν.

karelis@ene*

Του ΘΩΜΑ ΤΖΑΤΣΗ

Η πλατεία, ένας τρελός και η άμεση δημοκρατία

Στην ταινία «Σινεμά ο παράδεισος», ο τρελός του χωριού κάθε βράδυ τρέχει στην πλατεία και διώχνει τους περαστικούς. «Η πλατεία είναι δική μου» επαναλαμβάνει και ζητεί από τον κόσμο να φύγει.

Στην πλατεία Συντάγματος συμβαίνει το αντίθετο. Δεν υπάρχουν τρελοί του χωριού και όσοι προσέρχονται καλούν και άλλο κόσμο να πάει. Έχουν όμως άλλα θέματα να λύσουν. Είναι ανομοιογενείς ομάδες με ελάχιστα κοινά. Ενα από αυτά είναι ότι αντιπαθούν για κάποιο λόγο τα κόμματα. Οχι μόνο το ΠΑΣΟΚ ή τη Ν.Δ., αλλά και τα υπόλοιπα. Το έδειξαν σε μέλη της ΚΝΕ που σε μία από τις κυριακάτικες συγκεντρώσεις πήγαν να μοιράσουν ανακοινώσεις του ΠΑΜΕ, το έδειξαν ακόμη και σε εκπροσώπους κόμματος της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς, που εμφανίστηκαν δηλώνοντας την ταυτότητά τους.

Σ' ένα μέρος της πλατείας άνησε η ιδέα της άμεσης δημοκρατίας και σ' ένα άλλο εμφανίστηκαν «πατριώτες» που ζητούσαν να κρεμάσουν τους 300 της Βουλής. Εγιναν «δημοψηφίσματα» και τέθηκαν ερωτήματα για τον τρόπο διακυβέρνησης της χώρας. Διοργανώθηκαν συζητήσεις για το χρέος, για τον τρόπο που πρέπει να αντιμετωπιστεί η κρίση και είχαν όλες κοινή κατάληξη. Να μην πληρώσει ο λαός, να μην ψηφιστεί το Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα, να φύγει η κυβέρνηση της τρόικας.

Τη στάση της πλατείας ενέκρινε ένα μέρος της Αριστεράς. Ερμηνευτικά στην αρχή και ανοίγοντας την αγκαλιά της στη συνέχεια. Δεν κράτησε επιφυλάξεις, και δεν πήρε αποστάσεις από καμία από τις ομάδες

που πιθανόν πρόσβευε διαφορετικά ιδεολογήματα από τα δικά της. Δεν στάθηκε κριτικά, όπως θα όφειλε, απέναντι στον κίνδυνο που εμπεριέχει μια γενική και αόριστη θέση «ο λαός έχει πάντα δίκιο», δεν αμφισβήτησε το λαϊκό δικαίωμα που στήθηκε. Απλά αναζήτησε πελάτες-ψηφοφόρους, ακόμη και αν αυτοί για τους δικούς τους λόγους λένε «όχι στα κόμματα».

Τις τελευταίες ημέρες η πλατεία έχει ατονήσει. Μπορεί με αφορμή την ε-

πέτιο της Δημοκρατίας να ξαναγεμίσει, αλλά αυτό δεν έχει και μεγάλη σημασία. Θα έχει ενδιαφέρον μόνο σ' ό,τι αφορά ποιοι από τους πολιτικούς θα πάνε στο προεδρικό μέγαρο και ποιοι θα επιλέξουν την πλατεία.

Το ερώτημα που εδώ και καιρό καλούμαστε να απαντήσουμε είναι αν θα συνεχίσουμε με «όρους πλατείας» ή θα αναζητήσουμε έναν άλλο δρόμο –περισσότερο, ας πούμε, θεσμικό–, για να γίνουν μια σειρά από αλλαγές που δεν αφορούν τόσο την οικονομία όσο την προσπάθεια να δημιουργηθούν όροι και να θεθούν κανόνες στο πολιτικό σύστημα που όλοι θα έπρεπε να υπηρετούμε.

Αν, για παράδειγμα, θα πρέπει να δημιουργηθεί με την ευρύτερη δυνατή συναίνεση για ένα εκλογικό σύστημα με λιγότερα στεγανά, που δεν θα αποκλείει και δεν θα πριμοδοτεί πρόσωπα και συγχρόνως δεν θα ενισχύει τον κομματικό κατακερματισμό με δεκάδες πολιτικούς σχηματισμούς που θα διεκδικούν μερικές βουλευτικές έδρες και ελάχιστη εκπροσώπηση στη Βου-

Δημοσκοπήσεις

Κι όμως, σε μια τόσο ρευστή πολιτική περίοδο κάποιοι τολμούν να κάνουν δημοσκοπήσεις και να εξαγάγουν συμπεράσματα. Υπάρχουν δημοσκοπήσεις που μετρούν την αδιευκρίνιστη ψήφο σε ποσοστό μεγαλύτερο από εκείνο που λαμβάνουν από κοινού το ΠΑΣΟΚ και η Ν.Δ. Βλέπουμε δημοσκοπήσεις που καταγράφουν τεράστια δυσανεμία, αλλά τα κόμματα που περνούν το κατώφλι της Βουλής είναι στη μία έξι και στην άλλη εννιά. Εύκολα θα μπορούσε να μιλήσει κάποιος για την πλατεία των δημοσκοπήσεων. Που άλλα λέει η πάνω πλατεία και άλλα η κάτω. Που αλλιώς ερμηνεύει τις εξελίξεις η μία πλευρά και αλλιώς η άλλη. Σε τι χρησιμεύει τελικά η δημοσιοποίηση των δημοσκοπήσεων αυτό το διάστημα; Μήπως τελικά είμαστε κοντά στις εκλογές και δεν το ξέρουμε;

λή. Ή αν η επιλογή του αντιπροσωπευτικού συστήματος μέσω των βουλευτών έγινε για να στηριχτεί και να μετεξελιχθεί ή για να αλλάξει προς κάτι άλλο εντελώς διαφορετικό από αυτό που βιώνουμε σήμερα. Γιατί υπάρχουν και τέτοιες προτάσεις ακόμη και εντός της Βουλής.

Για να είμαστε ειλικρινείς, μάλλον δεν μας φταίει το πολίτευμα που έχουμε και ό,τι και να λέμε ξέρουμε πως δεν μπορούν να κυβερνήσουν όλοι. Ακόμη και όταν κάποιοι από αυτούς που κυβερνάνε δεν το αξίζουν. Είμαστε όμως υποχρεωμένοι όλοι να κρίνουμε. Να συμμετέχουμε, να στηρίζουμε ή να απορρίπτουμε. Να γίνουμε υπεύθυνοι με λίγα λόγια.

Η πλατεία μπορεί να συγκινεί τα πλήθη και να διεγείρει συναισθήματα. Είναι δύσκολο όμως να καταλήξει κάπου σε καιρούς που υπάρχει δημοκρατία και μπορούμε να εκφράσουμε ελεύθερα τις σκέψεις μας και να διεκδικούμε περισσότερα. Είναι ένας εναλλακτικός τρόπος να πούμε τις απόψεις μας. Τίποτα άλλο.

Ας αφήσουμε την πλατεία στον «τρελό του χωριού». Ας μην του τη στερήσουμε, είναι το μόνο που του έχει μείνει.

tsath@enet.gr

Σπρώξε, σπρώξε... Φτάνουμε...